

CZCIONKA
ułatwiająca
szybkie
czytanie

lektura

opracowanie polecane
przez **nauczycieli** i **egzaminatorów**

Bolesław Leśmian

Baśń o Aladynie i o lampie cudownej

wydawnictwo edukacyjne

GREG[®]

Bolesław Leśmian
Baśń o Aladynie i o lampie cudownej

Opracowanie:
Maria Zagnińska
(wykorzystano materiały autorstwa: Barbary Włodarczyk)

Korekta:
Agnieszka Antosiewicz, Paulina Roszak-Niemirska, Maria Zagnińska

Ilustracje:
deymos, mamaluky, NextMars, Pushkin, Semiankova Inha / Shutterstock.com

ISBN 978-83-7517-425-0

© Copyright for this Edition by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

2019

Wydawnictwo GREG®
ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. (12) 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.
Wszystkie prawa zastrzeżone.
Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Layout i okładka:
Aleksandra Zimoch

Ilustracja na okładce:
Brian A Jackson / Shutterstock.com

Skład:
Pracownia Register

Trzymasz właśnie w ręku jedną z lektur, którą będziesz omawiać na lekcjach języka polskiego. Oprócz **pełnej treści lektury** bez żadnych skrótów znajdziesz tutaj **najlepsze na rynku** dokładne, wyczerpujące opracowanie. Zostało ono przygotowane we współpracy z doświadczonymi polonistami, uwzględniając wszystkie zagadnienia, które mogą Ci się przydać – w oparciu o tematy lekcji, wypracowania, pytania z podręczników i testów, a także wymagania z podstawy programowej. Znajdziesz więc tutaj:

- biografię pisarza zawierającą wszystkie potrzebne fakty,
- precyzyjnie określony i opisany gatunek literacki utworu,
- szczegółowy plan wydarzeń,
- dokładne informacje o czasie i miejscu akcji wraz z wykazem bohaterów,
- staranne i dokładne streszczenie,
- wnikliwie omówioną problematykę,
- wyczerpującą charakterystykę najważniejszych postaci.

Treść utworu została opatrzona **komentarzami na marginesach**, które wskazują najważniejsze informacje – o miejscach, postaciach, czasie akcji, ważne fakty, wydarzenia, cytaty. Możesz je potem łatwo odnaleźć w indeksie komentarzy.

Mamy nadzieję, że praca z przygotowaną przez nas lekturą będzie dla Ciebie łatwa i przyjemna.

Bolesław Leśmian

Baśń o Aladynie i o lampie cudownej

Autor: Bolesław Leśmian

Tytuł: *Baśń o Aladynie i o lampie cudownej*

Rodzaj literacki: epika

Gatunek literacki: baśń

Czas akcji: nieokreślony

Miejsce akcji: miasto w Chinach; czasem akcja przenosi się na krótko do Afryki

Bohater główny: Aladyn

Bohaterowie prawdopodobni: Mustafa, Maruda, Badrulbudura, sułtan, wielki wezyr, Karmin

Bohaterowie fantastyczni: czarodziej Roeoender, Złoty Duch, Duch Błękitny

Problematyka: wiara we własne możliwości, walka dobra ze złem, możliwość pokonania przeciwności i osiągnięcie szczęścia

– A toć najlepszy nawet kucharz nie zdążyłby w taką odrobinę czasu przygotować tyle jedzenia! Masz słuszność, że ów błękitny jegomość z zakurzonej lampy jest naszym przyjacielem. Wszakże biedne moje oczy nie znoszą widoku tak potężnych duchów, a biedne myśli moje mącą się od nagłego oglądania niepojętych cudów. Wierzę w duchy i w cuda, ale nie wierzę we własne siły. Czuję, że będę zawsze mdlała na widok ducha. Toteż o ile będziesz chciał ducha z lampy wywołać, uprzedź mię o tym zawczasu, abym zdążyła wyjść z chałupy. Powrócę zaś dopiero wówczas, gdy już duch zniknie, a w chałupie zostanie tylko stół zastawiony srebrnymi talerzami i półmichami.

– Dobrze – odpowiedział Aladyn. – Uprzedzę cię zawczasu o zjawieniu się ducha. A tymczasem jedzmy i pijmy, bo mamy pod dostatkiem jedzenia i picia.

Zasiedli więc oboje do zakłętego stołu i zjadali coraz inną potrawę, przepijając coraz innym winem.

Potraw i win było tak dużo, że starczyło na dni kilka. Gdy Maruda i Aladyn zjedli już wszystkie potrawy i wypili wszystkie wina, Aladyn sprzedał na targu srebrne talerze i półmichy. Dostał za nie tyle dukatów, że ledwo je mógł udźwignąć i przynieść do domu.

Odtąd Aladyn niemal co tydzień pocierał lampę i rozkazywał zjawionemu duchowi, aby przynosił jedzenie na srebrnych talerzach i półmichach. Sprzedawał potem na targu srebrne naczynia i napełniał dukatami kieszenie.

W dostatkach przeżyli Aladyn i Maruda lat pięć w swojej chałupie.

▶ Czas akcji; Aladyn – dwudziestoletni młodzieniec

Aladyn był już dwudziestoletnim młodzieńcem.

Pewnego razu wrócił do domu, tańcząc i klaszcząc w dłonie.

– Matko, matko! – zawołał, nie patrząc nawet na Marudę. – Siedzisz wiecznie w swojej chałupie i nie wiesz o tym, o czym ja wiem w tej chwili!

– Co się stało? – spytała zdziwiona Maruda, przyglądając się uważnie Aladynowi. – Może znów spotkałeś czarodzieja, który się podaje za twego stryja i obiecuje ci kupić szaty

jedwabne, ażeby potem znów cię zwabić do ogrodów podziemnych i drzwi żelazne zatrzasnąć nad twoją łatwowierną i lekkomyślną głową?

– Nie, nie! – wołał Aladyn, tańcząc po chałupie i klaszcząc w dłonie. – Nie spotkałem czarodzieja i nikt mię nie zwabił do ogrodów podziemnych, i nie zatrzasnął drzwi żelaznych nad moją łatwowierną i lekkomyślną głową! Stało się to, co się stało! Zdarzyło się to, co się zdarzyło! Powiedział mi strażnik miejski, że jutro, skoro świt, piękna księżniczka Badrulbudura, córka naszego sułtana, przejdzie pieszo przez całe miasto aż do rzeki, żeby w lustrze rzeki przejrzeć swoją twarz cudowną. Nikomu nie wolno iść po tych ulicach, po których ma kroczyć księżniczka Badrulbudura! Nikomu nie wolno spojrzeć na nią, aby nie obrazić wzrokiem jej pięknej twarzy. Taki bowiem rozkaz wydał dzisiaj sam sułtan. Ulice będą puste, a cała ludność zamknie się w swych domach i grubymi kotarami zasłoni wszystkie okna. Ulice będą puste i bezludne, a księżniczka pieszo przejdzie przez te ulice aż do samej rzeki. Nad rzeką pochyli się i ujrzy swą cudowną twarz, odbitą w wodzie. Matko moja, matko! Cała ludność jest posłuszna rozkazowi sułtana, ja tylko jeden nie będę mu posłuszny. Nad rzeką rośnie gęsta trzcina. Skoro świt pobiegnę nad rzekę i ukryję się w trzcinie. Ukryty w trzcinie będę patrzył na brzeg tak długo, aż wreszcie zobaczę księżniczkę Badrulbudurę, gdy się pochyli nad rzeką, aby przyrzec się swojej twarzy.

– Aladynie! – zawołała Maruda. – Zawsze byłeś nieposłuszny i dotąd nie pozbyłeś się tej wady. Pamiętaj, że rozkaz sułtana jest święty i że nie wolno postępować wbrew rozkazowi.

Aladyn – nieposłuszeństwo,
które przyniosło mu
szczęście

– Pamiętam, pamiętam! – wołał, tańcząc, Aladyn. – Pamiętam dobrze rozkaz sułtana. Jednak zawsze byłem i jestem, i będę nieposłuszny. Zrobię to, com postanowił, i nie odmienię swego postanowienia!

Nazajutrz, skoro świt, kiedy Maruda jeszcze spała, Aladyn wymknął się z chałupy i pobiegł na brzeg rzeki.

Ulice były puste, wszystkie okna zasłonięte grubymi kotarami. Nikt więc nie widział Aladyna biegnącego przez ulice. Godzina była tak wczesna, że księżniczka Badrulbudura nie zdążyła się jeszcze ubrać i wyjść z pałacu.

Słońce zaledwo wschodziło. Pierwsze jego promienie połyskiwały na dachach domów i na wierzchołkach drzew. Chłód poranny wiał po ulicach. Wróble dopiero budziły się w gniazdach i ćwierkały po jednym, po dwa, po trzy, czasem tylko wrzeszcząc całym chórem.

Aladyn biegł tak szybko, że wkrótce stanął nad brzegiem rzeki. Trzcina nad rzeką rosła tak gęsta i wysoka, że łatwo było ukryć się w niej jak w lesie. Aladyn natychmiast ukrył się w trzcinie, tak że nie będąc widziany, sam mógł widzieć wszystko, co się na brzegu dzieje.

Zimno mu było w trzcinie, bo chłód wiał od wody, a woda dochodziła mu aż do kolan. Zmoczony i zziębnięty, czekał radośnie na przyście księżniczki. Nigdy bowiem dotąd żadnej księżniczki nie widział. Słyszał tylko, że księżniczki mieszkają w pałacach, noszą szaty złociste i mają piękne twarze.

Czekał dość długo i co chwila z lekka rozchyłał trzcinę, ażeby zobaczyć, czy księżniczka już stoi na brzegu. Nareszcie posłyszał z dala szelest szaty jedwabnej.

Serce mu zabiło mocniej, zatamował dech i rozchylił trzcinę.

Zobaczył rzeczywiście księżniczkę Badrulbudurę. Szła sama, w białej jedwabnej sukni, w białych pantofelkach i w białym welonie na twarzy. Taki był bowiem zwyczaj w tej krainie, że wszystkie kobiety nosiły na twarzy białą zasłonę.

Księżniczka zbliżała się do rzeki powoli, kołysząc się jak łabędź biały. Stała wreszcie na brzegu.

Teraz podniesie zasłonę – pomyślał Aladyn – i zobaczę twarz księżniczki.

Księżniczka podniosła zasłonę.

Aladyn ujrzał jej twarz tak białą i cudowną, jakiej nigdy jeszcze nie widział.

Teraz pochylił się nad rzeką i zobaczy w wodzie swe własne odbicie – pomyślał znowu Aladyn, szerzej rozchylając trzcinę.

Księżniczka pochyliła się nad rzeką. Na fali natychmiast zjawiło się jej białe, cudowne odbicie. Wiatr z lekka poruszał falę i białe, cudowne odbicie księżniczki z lekka za wiatrem kołysało się na błękitnej fali.

Księżniczka Badrulbudura, zachwycona i oczarowana, przyglądała się własnemu odbiciu i tak była

Księżniczka – wygląd

wrócili szczęśliwie na dawne miejsce waszego pobytu. Będę znów co dzień wychodził na balkon, aby napawać oczy widokiem cudownego pałacu.

Szczęśliwe zakończenie

Zwłoki Roeoendra Aladyn kazał oddać krukowi na pożarcie, a lampę cudowną nosił odtąd zawsze w zanadrzu.

Od tego czasu Aladyn pędził żywot spokojny wraz z Badrulbudurą i Marudą, otoczoną zawsze rojem panien służebnych.

Po śmierci sułtana Aladyn wstąpił na tron i panował długo i mądrze pod imieniem Aladyna Pierwszego.

Krótkie opracowanie

Krótko o utworze

Baśń o Aladynie i o lampie cudownej opowiada historię Aladyna. Jest to **biedny, leniwy i nieposłuszny chłopiec, który pewnego dnia spotyka złego czarnoksiężnika**. Ten życzy sobie, by Aladyn wyciągnął dla niego magiczną lampę z zaklętego podziemia. Chłopiec jednak nie chce mu jej oddać i lampa staje się jego własnością. **W lampie mieszka Duch Błękitny**, który spełnia życzenia właściciela lampy. Dzięki niemu **Aladyn zdobywa bogactwo, żeni się z piękną księżniczką**, a na końcu utworu zostaje sułtanem, mądrym i kochanym przez swój lud.

Opowieść o losach Aladyna uczy nas, że **osoby, które są sprytnie i zaradne, a do tego mają w życiu szczęście, często odnoszą ogromny sukces**, gdyż potrafią wykorzystywać nadarzające się okazje. Pokazuje też, jak **ważna jest troska o bliskie osoby** – Aladyn zabiera ze sobą do pałacu swoją biedną matkę, otacza luksusem żonę. **Źli i chciwi ludzie zawsze ponoszą karę** za swoje uczynki – niegodziwy czarnoksiężnik mógłby żyć jeszcze długie lata, ale przypomniał sobie o Aladynie i próbował pozbawić go lampy, dlatego zginął.

Krótkie streszczenie

Aladyn był synem biednego chińskiego krawca, leniwym i nieposłusznym tak bardzo, że jego ojciec zmarł ze zmartwienia. Pewnego dnia w mieście pojawił się zły czarnoksiężnik z Afryki, Roeoender, który podawał się za stryjka Aladyna. W rzeczywistości dowiedział się, że w magicznych podziemiach niedaleko miasta znajduje się cudowna lampa, którą może wydostać tylko Aladyn. Chłopiec zgodził się tam zejść i zabrał lampę, ale potem nie chciał jej oddać. Wściekły czarnoksiężnik zatrasnął magiczne wejście, by chłopak umarł w podziemiach z głodu, po czym wrócił do Afryki. Zapomniał jednak, że dał Aladynowi magiczny pierścień na wypadek, gdyby w podziemiach spotkało go coś niebezpiecznego.

a potem zginąłby tragicznie. Również **nieposłuszeństwo sprawiło, że zobaczył Badrubudurę** i zakochał się w niej – złamał bowiem zakaz wychodzenia z domu, obowiązujący wszystkich mieszkańców miasta podczas pobytu księżniczki nad wodą. Upór Aladyna pomógł mu doprowadzić do ślubu – młodzieniec nie dał się zniechęcić ani oszukać.

Lenistwo i brak pracowitości Aladyn **nadrabia sprytem**: swojego konkurenta do ręki księżniczki nie zabija, nie wysyła na koniec świata, skąd mógłby wrócić i szukać pomsty, ale ośmiesza, sadzając go na kominie. Sułtan nigdy nie zgodzi się wydać córki za tak skompromitowanego człowieka, a Karmin nigdy się nie zorientuje, co właściwie mu się przytrafiło.

Oprócz wad Aladyn ma też zalety: jest **szczerzy, serdeczny, hojny** dla ludzi – dzieli się swoim bogactwem. **Wierzy w siebie**, gdy mu na czymś zależy, nie poddaje się i nie traci nadziei. **Bardzo kocha swoją żonę i matkę** – księżniczkę otacza luksusami, a matkę zabiera ze sobą do pałacu, czyni ją księżną i daje jej grupę osobistych panien służących. Dba też o to, by matka nie widywała Ducha Błękitnego, ponieważ Maruda bardzo się go boi i mdleje na jego widok.

Ważne jest też, że **Aladynowi sprzyja szczęście**. Nie wiadomo, dlaczego to właśnie on jako jedyny na świecie mógł zejść do podziemi po lampę, ale tak było. Bez wątpienia Aladyn jest szczęściarzem.

Problematyka

Baśń o Aladynie i o lampie cudownej pokazuje nam, że **ludzie, którzy potrafią korzystać z nadarżających się okazji i wierzą w siebie, osiągają w życiu szczęście** i powodzenie. Aladyna poznajemy jako leniwego, nieposłusznego chłopca, który przysparza rodzicom samych zmartwień, gdyż nie chce uczyć się żadnego zawodu ani pracować. Jest jednak bystry i potrafi wykorzystać moc magicznych przedmiotów, które trafiają w jego ręce – pierścienia i lampy. Dzięki pomocy Ducha Błękitnego **z syna ubogiego krawca staje się księciem i mężem córki sułtana**. Zdobywa miłość, bogactwo, a w końcu nawet tron. To wszystko by się nie udało, gdyby nie **odwaga, zuchwałość i upór** Aladyna – chłopak nie wystraszył się złego czarnoksiężnika, nie stracił nadziei zamknięty w podziemiach, nie zrezygnował ze starania się o ukochaną tylko dlatego, że on był synem krawca, a ona księżniczką. Ta historia pokazuje, że **jeśli mocno w siebie wierzymy i umiemy walczyć o swoje marzenia, to doczekamy ich spełnienia**.

Gatunek i budowa utworu

Baśń o Aladynie i o lampie cudownej to **baśń – krótki utwór pisany zwykle prozą, w którym występują elementy realistyczne i fantastyczne**. Zazwyczaj nie da się określić dokładnie czasu ani miejsca akcji. W baśniach **dobrzy bohaterowie zawsze odnoszą sukces, a zło zawsze przegrywa i zostaje ukarane**.

Baśń o Aladynie jest bardzo stara. **Narodziła się na Bliskim Wschodzie** (dzisiejsze państwa położone nad Morzem Czerwonym), a data jej powstania jest nieznana. Została po raz pierwszy zapisana w zbiorze baśni *Księga tysiąca i jednej nocy* z IX–X w., a europejscy czytelnicy poznali ją w języku francuskim na początku XVIII w. Od tej pory była tłumaczona na większość języków świata, nieraz filmowana. Każdy z pisarzy coś zmieniał, dodawał albo ujmował, więc dzisiaj baśń istnieje w wielu wersjach. Opowieść napisana przez Bolesława Leśmiana jest jedną z nich.

cechy baśni w utworze	
miejsce akcji	<ul style="list-style-type: none"> • „pewne chińskie miasto” – Chiny istnieją naprawdę, ale nie wiadomo, gdzie konkretnie toczą się wydarzenia; wspomniana jest też Afryka, ale również nie wiemy, gdzie dokładnie przebywa czarnoksiężnik
czas akcji	<ul style="list-style-type: none"> • nie jest określony
elementy fantastyczne	<ul style="list-style-type: none"> • postaci: czarnoksiężnik Roeoender, Duch Żółty, Duch Błękitny • przedmioty: cudowna lampa, zaczarowany pierścień, tablica Roeoendra, trąba śpiewająca ludzkim głosem hymny pochwalne na cześć sułtana • wydarzenia: spacer Aladyna po podziemnych ogrodach, pojawianie się duchów i wszystkie czynności przez nie wykonywane
elementy realistyczne	<ul style="list-style-type: none"> • postaci: Aladyn i jego rodzice, księżniczka Badrulbudura, sułtan, wielki wezyr, Karmin • wydarzenia: śmierć Mustafy, nędza kobiety i dziecka po śmierci ojca, miłość Aladyna do księżniczki ujranej nad rzeką, planowany ślub księżniczki z Karminem

cechy baśni w utworze	
walka dobra ze złem	<ul style="list-style-type: none"> • zły czarnoksiężnik ginie • dobry Aladyn z biednego chłopca staje się księciem, a potem sułtanem

Charakterystyczną cechą *Baśni o Aladynie i o lampie cudownej* jest **humor**. Śmieszą czytelnika zwłaszcza sytuacje, w jakich znaleźli się bohaterowie. Maruda bez ustanku wzruszająca ramionami podczas audycji u sułtana, sułtan i wielki wezyr szukający narzeczonych pod stołem i w szafach, przeniesienie Karmina na komin domu Aladyna i wynikająca z tego awantura, Maruda potykająca się o fałdy wytwornej szaty i przewracająca się raz po raz – wszystkie te sytuacje są zabawne. Dzięki nim **baśń staje się wesoła, a przez to ciekawsza**.

Indeks komentarzy do tekstu

CZAS I MIEJSCE AKCJI

Baśniowe miejsce akcji – str. 19

Czas akcji – str. 27, 33, 39, 45

Miejsce akcji – str. 7

BOHATEROWIE

Aladyn

– dwudziestoletni młodzieniec – str. 27

– dwunastoletni chłopiec – str. 7

– lenistwo – str. 8

– marzenia o zawodzie kupca – str. 14

– nieposłuszeństwo, które przyniosło mu szczęście – str. 28

– nieposłuszeństwo, które uratowało go od śmierci – str. 20

– postanowienie ożenku z księżniczką – str. 30

– prośba do ducha, by porwał narzeczonych – str. 40

Maruda

– skromność, pokora – str. 31

– spryt – str. 36

– strach na widok sułtana – str. 33

– śmieszna postać – str. 33, 34, 48

SPIS TREŚCI

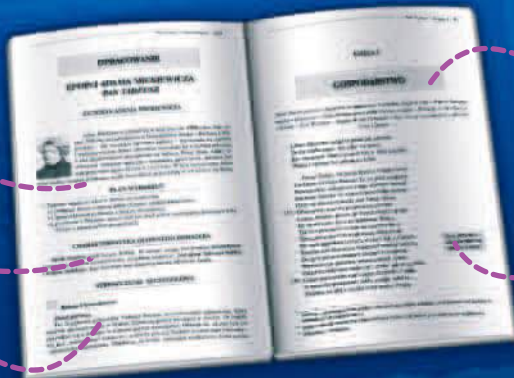
<i>Baśń o Aladynie i o lampie cudownej</i>	7
---	----------

KRÓTKIE OPRACOWANIE

Krótko o utworze	57
Krótkie streszczenie	57

PEŁNE OPRACOWANIE

Biografia Bolesława Leśmiana	59
Wyjaśnienie tytułu utworu	59
Czas i miejsce akcji	59
Bohaterowie	60
Plan wydarzeń	61
Streszczenie szczegółowe	62
Charakterystyka głównego bohatera – Aladyn	67
Problematyka	68
Gatunek i budowa utworu	69
Indeks komentarzy do tekstu	70

opracowanie

streszczenie

charakterystyka

ważny cytat

problematyka

Pewniak
na teście

lektury Grega. Zaufaj sprawdzonej marce!

Najnowsze wydania zawierają **odpowiedzi na pytania z podręczników i testów.**

Pełnej oferty szukaj w najlepszych księgarniach.

ISBN 978-83-7517-425-0

9 788375 174250 >

wydawnictwo edukacyjne

GREG

Wydawnictwo GREG
ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków
www.greg.pl